

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VII. De dispensatione in irregularitate ex homicidio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

ARTICULUS VII.

De dispensatione in irregularitate ex homicidio.

892 **Q**uestio est primò, quis iure ordinario dispensare possit in irregularitate, contracta ex homicidio, vel mutilatione voluntaria, & injusta? R. posse solum summum Pontificem. Nam inferior in lege superioris iure ordinario dispensare non potest, extra certos casus, ut constat ex dictis l. 1. decret. Constitution. tit. 2. sed irregularitas ex homicidio, vel mutilatione voluntaria, & injusta, inducta est lege summi Pontificis; & hæc irregularitas non est intra certos illos casus; ergo in eo iure ordinario dispensare non potest inferior. Min. probatur ex Tridentino sess. 24. de reform. c. 6. ibi: *liceat Episcopis in omnibus irregularitatibus, ex delicto occulto provenientibus, dispensare*, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario; ergo si injustum homicidium sit voluntarium, licet occultum, non licet Episcopo dispensare in irregularitate ex tali homicidio voluntario, etiam occulto; ergo hæc irregularitas non est intra certos illos casus.

893 Ex hoc colliges, Episcopo competere facultatem dispensandi in irregularitate proveniente ex voluntaria mutilatione etiam injusta, sed occulta. Nam vi Trid. cit. Episcop^o dispensare potest in omnibus irregularitatibus ex occulto delicto provenientibus, nisi sit ex casibus ibi exceptis; sed irregularitas ex voluntaria mutilatione, etiam injusta, est ex delicto, & hoc delictum non est ibi exceptum, exceptio enim expressè loquitur solum de homicidio voluntario; ergo si hoc occultum sit, dispensare poterit in ea irregularitate; ita Layman l. 3. summæ s. 5. tr. 3. p. 3. c. 12. n. 2. Sanchez l. 1. summæ c. 10. n. 49.

894 Colliges 2. idem dicendum de irregularitate contracta ex homicidio casuali, sed occulto, quantumvis injusto. Nam potestas Episcopis concessa ad dispensandum in omnibus irregularitatibus ex occulto delicto provenientibus, in nullo restringitur, nisi proveniat ex homicidio voluntario; sed homicidium casuale non est voluntarium, prout voluntarium hic accipitur ut diximus supr. ergo quoad irregularitatem ex homicidio casuali, potestas Episcopis concessa non restringitur. Coll. 3. in irregularitatibus, quæ proveniunt ex mutilatione, vel homi-

889 **Q**uestio est 3. quid de pugnantibus in bello iusto offensivo? R. omnes, qui in tali bello aliquem propriis manibus, seu facto occidunt, aut mutilant, irregulares fieri ex defectu lenitatis; secus est, si ipsi per se non occidunt, vel mutilent, licet alii hoc faciant: prima pars habetur ex c. 1. & 4. dist. 51. junct. gloss. V. *Mutilaverit*. Secunda ex c. *presentium* de Clerico percussore & c. *penult.* h. t. de quibus egimus à n. 862.

ARTICULUS VI.

De Mutilatione.

890 **M**utilatio propriè dicta, est alicujus membri amputatio, vel abscissio; colligitur ex c. *Clericis* 5. Ne Clerici, vel Monachi, &c. in *Archiepiscopatu* 4. de Raptoribus; illam autem partem humani corporis dicunt communiter auctores venire nomine *membri* hoc loco, quæ particularem, seu distinctam ab aliis partibus functionem habet, ut oculus ad videndum, auris ad audiendum, &c. Et colligitur ex l. 10. ff. de adilitio edicto, ubi *digitus* dicitur *pars membri*. Difficultas est, an ad irregularitatem ex mutilatione sufficiat, abscindi notabilem partem membri v. g. cartilaginem nasi, vel aurium, digitum in manu, mamillam foeminae, &c. Affirmativam sequitur Suarez cit. d. 44. s. 2. n. 7. Layman l. 3. tr. 3. c. 11. n. 2. cum in c. 1. de Clericis pugnantibus in duello, dicatur sufficere diminutionem membri, ibi, vel *membrorum diminutio*. Quamvis contrarium probabile, & tutum in praxi, censeat Pirhing. h. t. n. 119. §. *Ex quo* 1. cum versemur in materia poenali, & odiosa. Quòd autem etiam ex sola mutilatione incurratur irregularitas, constat ex dictis.

891 **N**ot. autem 1. irregularitatem impositam mutilationi alterius, etiam intelligi, cum quis mutilat se ipsum c. *qui partem* dist. 25. & in hoc casu sufficere mutilationem, quæ in alio facta non sufficeret ad irregularitatem, propter majorem in eo casu atrocitatem in proprio corpore exercitam, vult Pirhing. h. t. n. 124. sed in poenalibus etiam majoritas rationis, non necessariò concludit ex dict. à n. 137. Not. 2. mutilationem, seu abscissionem membri omnino aridi, seu mortui non esse illud, cui imponitur irregularitas prædicta, quia *non esse, vel esse, sed mutiliter*, paria sunt.

homicidio, quantumvis iusto, sed auctoritate publicâ commisso, iure ordinario dispensare posse solum summum Pontificem; ea enim inducta est lege summi Pontificis, nec numeratur inter eos casus, in quibus inferiori licet dispensare in lege Superioris, ut constat ex Trid. sup. cit. n. 892. ergo.

895 Dices: Tridentinum loco cit. Episcopi solum concedit facultatem dispensandi in irregularitatibus *ex occulto delicto provenientibus*, irregularitas autem ex voluntaria mutilatione iniusta, licet occulta, non est tantum ex delicto, sed etiam ex defectu significationis; ergo in hoc dispensare non potest Episcopus. R. cum distinctione majoris, & eam concedo, si aliud non velit, quàm Episcopum posse pariter dispensare in irregularitatibus ex occulto delicto provenientibus, præter illas, quæ ibidem excipiuntur, etiam si præter delictum, etiam importent defectum significationis, seu lenitatis; nego autem, si restringere velit ad provenientiam *ex delicto tantum* sic, ut in ea concessione non veniat, si laboret delicto, simul & defectu significationis. Ratio huius est, quia si concessio illa excluderet irregularitatem ex occulto delicto, conjuncto cum defectu significationis, prorsus inepta ibi foret exceptio irregularitatis ex homicidio voluntario. Nam propositio *exceptiva* supponit inclusionem excepti in toto, a quo fit exceptio, si abesset exceptio, ut per se patet. Vel ergo inter irregularitates ex occulto delicto nascentes contineretur etiam irregularitas *ex homicidio voluntario*, seclusâ illâ exceptione? vel non? neutrum dici potest.

896 Probat: *non primum* (quod contineretur) quia sic jam conceditur, inter irregularitates ab Episcopo dispensabiles seclusâ exceptione, contineri irregularitatem ex occulto delicto *cum defectu significationis*; hoc enim habet homicidium *voluntarium*; non etiam *secundum* (quod seclusâ exceptione non contineretur) quia sic exceptio non foret necessaria, sed prorsus inepta; exciperet enim inexceptibile. Ut autem intelligatur necessitas dispensationis in irregularitate contracta, not. 1. ubi irregularitas contracta non est, nullam requirit dispensationem; cum autem ex multis casibus fieri possit, eam non contrahi, in multis quoque casibus fieri potest, non opus esse dispensatione. Quare

897 Not. 2. irregularitatem ex mutilatione,

vel homicidio iniusto, sive voluntario, sive casuali, non incurri, in foro poli, nisi homicidium processerit *ex culpa gravi*; Sic Petrus Navarra l. 2. de restit. c. 1. d. 6. n. 69. Valentia t. 4. d. 7. q. 19. p. 3. & alii complures. Nam hæc irregularitas est *in penam delicti*; ergo, cum poena gravis sit, nec cedat culpam, etiam hæc gravis esse debet; id, quod etiam confirmatur ex variis canonibus. Sic Pater suffocans filium suum dormientem irregularis iudicatur solum ex eo, si suffocatio ei *voluntaria fuit, vel ex studiosâ negligentia acciderit*, ut habetur c. *quasitum*, de poenit. & remission. Similiter ab irregularitate excusatur Clericus cum alio ludens, etiam si casu alius occubisset fortuito ex cultello, in quem incidit, quo ille præcinctus erat; nam in tali casu non præsumitur culpa intervenisse, ut dicitur c. *Lator*. 9. h. t.

Quia verò sæpius hic mentio fit de culpa, not. 3. *culpam*, latissimè sumptam, esse deviationem ab eo, quod bonum est, & per hominis diligentiam provideri potuit; latè tamen acceptam (prout distinguitur à dolo, deficere in eo, quod non requirat animum nocendi, quem requirit dolus) summi pro negligentia; & hoc sensu, *culpa lata* dicitur, quando quis ex negligentia fecit, aut omisit, quod ut plurimum homines in tali re, vel negotio non facerent, aut omitterent; ut si quis librum, quem commodatum habebat; reliquit in scarno extra domum, ubi patebat volentibus surripere.

Culpa levis est, cum quis neglexit facere, vel omittere, quod diligentes ea in re non neglexerent facere, vel omittere, ut si commodatarius reliquit librum intra cubiculum, sed aperto ostio, unde surripi poterat; *culpa verò levissima* datur, quando quis fecit, aut omisit, quod soli diligentissimi non facerent, vel non omitterent, ut si quis eundem librum reliquit in cubiculo, clavi quidem reſerato, quin tentarit, num reſeratum maneret?

Not. 4. *culpa* appellatione simpliciter prolata, regulariter venire *dolum*, vel saltem *latam culpam*, quando subjecta materia id suadet; interdum etiam culpam *levem*; non *levissimam*, saltem in odiosis, & poenalibus, ut tenet Decianus in tract. crimin. q. 88. n. 91. Monach. de præsumpt. l. 5. præsumpt. 3. n. 136. Quando autem lex, vel ejus dispositio aliquem vult *teneri de culpa*

culpa, semper intelligitur dolus, ut docet Bartol. in L. Quod Nerva, ff. depositi, n. 9. apud Pereyram in Elucidar. n. 148. in multis tamen etiam venit culpa lata, si conjuncta sit cum Theologica. Secus enim (ubi loquitur de culpa lata) dispositio procedit ex sola praesumptione, quod maxime dicendum in poenis spiritualibus ex culpa; haec enim quoad forum internum supponunt culpam Theologicam in veritate, non solam praesumptionem.

900 Dices in c. Continebatur, h. t. Clericus Diaconus dicitur irregularis, quia ludens cum aliis, & victus, cum laicum victorem deberet portare, illi se supposuit, falce, quam praecinctus erat, non abscondit, quo factum, ut ille Laicus mortale vulnus acceperit, & intra 8. dies obiit. Id id solum processisse ex praesumptione gravis negligentiae commissae in cavendo periculo, quod in bajulatione illa (quam falce praecinctus praestitit) victori portando debuerat cavere. Coeterum si revera nulla illi cogitatio de tali periculo tunc occurrit, & nullatenus praevидit, in foro conscientiae ab irregularitate poenali immunis erat. Et juxta datam responsionem exponendum est c. scilicet, & c. Literis h. t. ubi irregularitas propter abortum, ex lusu cum muliere praegnantem fecutum, decernitur, non quod lusus inhonestus, sed noxius, & periculosus fuerit, periculo praevisto, quin debita diligentia illud cavendi adhibita fuerit.

901 Not. 5. quando Clericis, qui sunt in Sacris, & Religiosis imponitur irregularitas propter mortem secutam ex eo, quod exercuerint artem chirurgicam, vel medicam, incidendo, mutilando, adurendo, &c. licet omnem diligentiam adhibuerint, ut habetur c. sententiam, ne Clerici, vel Monachi; & c. Tua nos, de homicidio, irregularitatem esse ex delicto, commissio contra specialem prohibitionem illis factam loc. cit. ne ipsi extra urgentem necessitatem per seipso tales actiones exercent, suo statu indignas, & per se periculosas. V. Layman l. 3. summae t. 5. r. 3. p. 3. c. 10. Abbas in cit. c. Tua nos, & alii.

902 Not. 6. qui aliunde determinato ad Titium occidendum, consuleret, ut solum mutiler, non peccaturum, consequenter non incursum irregularitatem ex delicto, seu concursu per consilium. Nam consulere, ne mutilans, suo impulsu, ultra mutilationem progrediatur, est in re impedire

Tom. V.

gravius malum, quod honestum est. His praemissis:

§. 1.

De dispensatione in irregularitate ex delicto.

Non est dubium, summum Pontificem 903 dispensare posse in omni irregularitate proveniente ex homicidio voluntario, etiam notorio (omnis enim irregularitas jure solum humano inducta est) quandoque tamen non sine difficultate; cum abominabile sit, quod effundens sanguinem humanum (virum enim sanguinum abominatur Dominus) offerat sanguinem Christi, & hostiam immaculatam. Hoc non obstante pluries justis de causis dispensatum est etiam in ejusmodi casibus, ut notat Felinus, in c. final. de majoritate, & obedientia. Cum igitur ejusmodi dispensatio impetranda est, complura observanda esse, doceant Curiales, ut videri potest apud Pyrrhum Corradum in Praxi dispensat. Apostolic. l. 5. c. 1.

Primum est, ut in hujus dispensationis 904 petitione clare qualitas homicidii exprimat. Magna quippe differentia ex eo capite quoad concessionis facilitatem, aut difficultatem, quoad causas dispensandi, & similia, esse solet. Quare in supplicatione exponendum venit, an homicidium sit voluntarium; seu ex proposito, seu casuale? an simplex, an qualificatum, an defensivum, seu necessarium, cum, vel sine moderamine inculpata tutele? &c. Et quamvis Corradus cit. c. 1. n. 5. ex Mandosio in praxi Signat. titulo de absolutione, & rehab. ab homicidio, dicat, solere etiam magnopere attendi tempus perpetrati delicti, an sit recens, vel antiquum (quod in illo difficilius; ac in isto sit dispensatio) an sub hoc, a quo petitur dispensatio, vel alio summo Pontifice homicidium commissum sit, quod difficilius dispensetur, si sub illius Pontificatu patratum fuerit: id tamen non est de necessitate medii. Dispensatur tamen facilius cum jam promotus, quam cum primum promovendo; sic glossa per textum c. quicumque penitentes, dist. 50. arg. c. Quemadmodum, de jurejurando.

Not. praeterea juxta Sayrum de confess. 905 l. 6. c. 15. n. 9. quod dubius, an commiserit homicidium? debeat se habere tanquam irregularem; causam reddit Corradus cit.

Bb

n. 9.

n.9. quia *in dubiis tutior pars eligenda est*; ut, cum foetum expulit per abortionem, & dubitat, an fuerit animatus? sed hæc regula non procedit, prout jacet, ut diximus l. i. tit. 2. de Constitut. Videtur tamen id, quod Sayrus docet, tenendum ex eo, quod graviter illicitum sit, recipere Ordines cum tali dubio, eo non sublato per dispensationem ad cautelam, vel declarationem irregularitatis non incurfæ; alias enim, ut testatur Majolus l. 5. de irregularit. c. 48. severe puniretur; quia lex inhabilem excludens ab ordinibus, contra dubium de suo habilitate, est in certa possessione.

906 Dices: irregularitas non contrahitur, nisi in casibus jure expressis, juxta communem; & tamen in c. *ad audientiam* 1. de homicidio habetur, censendum esse irregularem cum, qui de irregularitate dubius est; quoniam in dubiis tutior pars eligenda est, juxta c. *significasti*, eodem. Ex quibus deducit Corradus cit. l. 5. c. 1. num. 24. prædictum textum procedere solum in foro conscientie; & alterum in foro contentioso; consequenter taliter dubium, ubi recurrere vult pro dispensatione, id agere debere in sacra Pœnitentiaria; cum Dataria id raro concedat. Verum

907 *sc.* dictum illud: quod irregularitas non contrahatur, nisi in casibus in jure expressis, debere intelligi pro foro judiciali, & exteriori, nimirum, quod Judex non debeat aliquem in dubio judicare irregularem, prohibendo ei ordinem susceptionem, vel susceptorum executionem, nisi ei constet de casu, cui dispositione juris irregularitas annexa sit; quod autem dicitur in c. *ad audientiam*, debere accipi pro foro conscientie, solum tunc procedit, quando dubium non potest prudenter deponere. Nam in tali casu, & non aliàs, subintrat regula, quod in dubiis tutior pars eligenda sit, ut exposuimus l. i. tit. 2. Qualiter autem id rectè fiat, colligi potest ex dictis ibidem.

908 Quamvis autem exter. constitutio Sixti V. incipiens: *Cum de omnibus*, in qua dicitur: *omnes autem, & quoscunque criminosos, vel suspectos, &c.* Ad Religionem perpetuò inhabiles declaramus; adhuc tamen eà constitutione non obstante per sacram Pœnitentiariã dispensatur cum talibus, quando ad suorum peccatorum pœnitentiam peragendam in Religione, licentiam ingrediendi petunt, & in ea suscipiendi ordines. Ita Corradus cit. n. 26. & nota, Sixtum loqui de cri-

minosos, quales non videntur rectè dici ex actu unico. Plura de his cit. Author. Et quoniam nullus Papã inferior in ejus lege, jure ordinario dispensare potest, nullus quoque jure ordinario poterit in ea irregularitate, nisi sit ex delicto occulto, ut jam diximus.

§. 2.

De dispensatione in irregularitate ex homicidio citra delictum.

Hæc irregularitas contrahitur ex homicidio, vel mutilatione, justitiã median-⁹⁰⁹te, nimirum factò ex autoritate publica. Nam & tale homicidium, vel mutilatio, impedimentum irregularitatis inducit, impeditque promovendos, jamque promotos rejicit, per textum in c. *sententiam sanguinis*, ne Clerici, vel Monachi, & c. 1. diff. 51. Circa hanc irregularitatem quæstio est, 1. an incuratur à Judice, vel aliis justitiæ ministris, si quem justò condemnarunt ad mortem, vel mutilationem, morte tamen non secutã, nec mutilatione? Affirmativam tenet Pyrrhus Corradus, sæpè cit. l. 5. c. 2. sed rectius negatur cum Ciarlino tom. 2. controvers. forensium, c. 103. per totum. Nam hæc irregularitas solum imponitur homicidio, vel mutilationi ex autoritate publica commissa, quod utique importat occisionem, vel mutilationem, vel mandatum, vel decretum definitivum, effectu secuto; aliàs enim homicidium, vel mutilatio non est. Nec rationes Corradi evincunt intentum. Nam licet verum sit, sæpè fieri, quod non stet per Judicem, & alios justitiæ Ministros, ipsorum sententiam habere simul effectum (cum sæpè Principis autoritate, vel alio titulo Reus ad mortem condemnatus, gratiam pœnæ condonativam obtineat) ex hoc tamen non sequitur, Judicem, ac ejus assessores, aliosque justitiæ Ministros, commississe homicidium, vel mutilationem, effectu secuto. Nam licet hæc irregularitas non sit inhabilitas pœnalis, sicut nec pœnalis est inhabilitas validè contrahendi matrimonium simpliciter clandestinè; hæc tamen invaliditas, seu nullitas matrimonii non incurritur à contrahentibus, si per accidens impediatur clandestinitas (puta si revera Parochus, & testes ipsis non opinantibus, aut etiam invitis interveniant) ergo nec irregularitas ex justa condemnatione ad mortem, si hæc per

per accidens impediatur, quia scilicet ea inhabilitas requirit factum cum effectu.

910 Nec juvat, quod dicat esse consuetudinem petendi dispensationem Apostolicam in eiusmodi etiam casu, ubi Judex Reum ad mortem condemnavit, licet mors secuta non sit. Nam dato, esse talem consuetudinem; non ramen probat eam esse inductam *communi consensione, & animo inducendi legem*, sine quo non habet vim legis non scriptæ, ut diximus l. 1. tit. de consuetudine. Nam Ciarlinus cit. testatur, se scire, tales Justitiæ Ministros esse ordinaros, nullâ dispensatione petitâ. Neque aliquorum factum, qui tali casu recurrerunt Romam, est ex necessitate, sed solum ad cautelam, vel declarationem, ad evitandas opiniones, & tollendos scrupulos eorum, qui nesciunt, aut nolunt acquiescere.

911 Nec denique ad rem facit, quod asserit Corradus, *id esse de stylo*. Nam nec iste habet vim legis, nisi autoritate summi Pontificis probatus sit, & confirmatus, ut constat ex dict. alibi: cum plura solum voluntate Curialium dicantur de stylo, non autoritate Papæ; ut pluribus ostenditur l. 4. decret. Curiales enim non sunt conditores legum, nec ad id, ratione muneris sui, potestatem habent; sed potius obligationem operandi juxta legem à Superiore, summo nimirum Pontifice, constitutam in suis functionibus; stylus autem, seu consuetudo juxta legem, nec habet vim inducendi legem novam, nec abrogandi, sed tantum firmandi præexistentem, ut constat ex l. 1. decret. tit. 2. Ubi etiam ex professo egimus de stylo Curiae; quibus positis:

912 Quæstio est 1. an in tali casu, quo effectu non secuto, juxta Corradi, aliorumque sententiam, incurreretur irregularitas, necessariò recurrentum sit Romam pro di-

spensatione? Affirmativam sequitur Corradus cit. n. 4. sed probabilius est, non fore necessarium; ita Mandos. cit. in Praxi, tit. de absolut. & rehabit. Verf. *an autem Advocatus*. 1. Quia probabilius est, non incurri irregularitatem, consequenter non esse opus eâ dispensatione. 2. Quia in dubiis, dispensatio ad cautelam dari potest etiam ab Ordinario, ut diximus l. 1. quæst. ultimâ.

Quæstio est 2. an exercentes artem 913 Medicinæ, vel chyrurgiæ incurrant irregularitatem ex defectu lenitatis, si ex artis suæ exercitio sequatur mors, vel mutilatio eorum, quibus impendunt operam suam? R. cum distinctione: nam vel in dato casu impenderunt omnem cautelam, & diligentiam, ne talis effectus sequeretur, sic, ut in adhibenda opera sua nec latam culpam commiserint, vel secus? Si primum? nullam incurrerunt irregularitatem. *Non ex delicto*; quia supponitur abesse culpa, quam supponit irregularitas ex delicto: *non ex defectu lenitatis*; quia hi non agunt autoritate publicâ. Unde quando exercentes artem medicam, vel chirurgicam, rejiciuntur ab ordinibus, si aliquis ex eorum cura decessit, intelligitur, quando imperitia, vel negligentia potest illis imputari, in ipsa suæ artis scientia opportunè adhibenda, ut colligitur ex c. *ad aures*, de ætate, & qualitate. Sic Corradus cit. à n. 8. Ex quo colligitur, ubi effectus mortis secutus est ex eorum opera, vel cura cum culpa ex imperitia, vel negligentia, quin talem effectum intenderint, adeoque ubi secutus est præter eorum intentionem, irregularitatem non esse ex homicidio *voluntario, & justo, sed casuali*; consequenter reduci eam ad irregularitatem ex delicto; Unde in quæstione: quis dispensare possit in hac irregularitate? resolutio petenda est ex dictis supr.

